

TRŽIŠKI VESTNIK

Leto III.

Tržič, 25. novembra 1954

Št. 22-23

Dan republike - skupni praznik vseh državljanov FLRJ

Ko se bliža 29. november, začno srca vseh državljanov naše nove Jugoslavije živeti in močneje utripati. Kako tudi ne, saj je to rojstni dan tiste naše organizirane skupnosti, s katero nismo le formalno — kot še marsikod drugod po svetu — temveč z vsakim živim vlakencem tesno povezani. To je rojstni dan tiste naše organizirane skupnosti, ki nam ni bila po kakih slepih zakonih usode vsiljena, temveč smo jo mi sami hoteli, hoteli po naši lastni zamisli oziroma po zamisli naših voditeljev, ki jim zaupamo. Hoteli tako močno, da so mnogi, premnogi za njeno rojstvo šli v smrt, da smo — četudi z velikimi žrtvami — uporno premagovali vse ovire, da si jo ustvarimo in izoblikujemo, in smo tudi poslej pripravljeni žrtvovati vse, da si jo po svojih željah in potrebah uredimo in ohranimo.

Neizmeren ponos navdaja slehernega našega državljana v teh dneh, ko gleda prehojeno pot, ki je za nami. Junaška dejanja pogumnih borcev v letih 1941—1945, žilava vnema v letih obnove, gigantski napor za industrializacijo prej zaostalih dežel ob čedalje večjem poglobljanju bratstva med vsemi jugoslovanskimi narodi, energični odpor proti vsem poskusom zaslužjevanja s strani vzhodnih ali zahodnih imperializmov, hitra kulturna rast, velikanski ugled spričo naših naporov za medsebojno zблиžanje vseh ljudstev na svetu, nagli razvoj vse globlje demokratizacije, ki se prav v teh dneh kaže spet v novi obliki, v ustanavljanju komun — vse to so dejstva, ki jih doslej še nima zapisanih v svoji zgodovini nobena druga državna skupnost.

Ta ponos, to je vsebina našega prazničnega razpoloženja, ki ga čutimo v sebi vsako leto že

nekaj tednov pred našim največjim praznikom. Ta vsebina pa nas tudi vedno bolj in bolj zблиžuje, nas vedno bolj in bolj povezuje v skupnost, v kateri podrejamo svoje lastne drobne interese interesom vse skupnosti. To je socialistična skupnost ljudi, ki ne poznajo sebičnosti, ki se nesebično žrtvujejo drug za drugega. Taka skupnost pa je najsolidnejši temelj sreče in blagostanja za slehernega posameznika. Zato z optimizmom gledamo v bodočnost. Naj pridejo še težave, naj se nam zoperstavljajo še ovire —

s te poti ne bomo krenili, ker pač hočemo sebi in našim otrokom dobro.

Lahko si iskreno čestitamo v teh dneh drug drugemu: vsak na svojem področju delamo in se trudimo, vsak svoj drobec prispevamo — vsi pa si ustvarjamo vse, kar je za našo srečo potrebno. In ko si čestitamo k dosežanim uspehom, jekleni še bolj naša volja, da bomo tudi v bodoče storili za našo skupnost vse, kar nam velevalo naša lastna zavest dolžnosti in — naši voditelji, ki smo njihovi in oni naši.

SPORED

PRIREDITEV OB DNEVU REPUBLIKE:

27. NOVEMBRA:

- Ob 10.00 Interne proslave šolske mladine gimnazije in osnovne šole.
- Ob 20.00 Telovadna akademija Cankarjevem domu. Priredi TVD »Partizan«.

28. NOVEMBRA:

- Ob 10.00 Odkritje spomenika talcev v Kovorju.
- Ob 10.00 Pokalna nogomet. tekma.
- Ob 14.00 Pokalna nogometna tekma.
- Ob 15.00 Slavnostna akademija v Kovorju v Kulturnem domu. Po akademiji prosta zabava.
- Ob 18.00 Slavnostna seja TVD »Partizan« v telovadnem domu.
- Ob 18.30 Zažiganje kresov.
- Ob 20.00 Slavnostna akademija v Cankarjevem domu. Prireja ta SZDL in DPD »Svoboda«.

29. NOVEMBRA:

- Ob 6.00 Budnica.
- Ob 8.30 Štafetni teki »Dneva republike« na katerih sodelujejo društva, organizacije in sindikalni aktivisti, SD »Štefe A. — Kostja« izvede istočasno patrolni štafetni tek.
- Ob 9.00 Odhod k odkritju spomenika borcem v Puterhofu. Zbirališče pred Turističnim društvom. Prevoz z avtobusi.
- Ob 9.30 Slavnostna seja LOMO Tržič v gradu Puterhof.
- Ob 10.00 Slavnostno odkritje spomenika.
- Ob 14.00 Tradicionalne krožne dirke AMD Tržič.
- Ob 20.00 Ljudsko rajanje po vseh gostinskih lokalih in v domu »Partizana«.

30. NOVEMBRA:

- Ob 10.00 Pokalna nogometna tekma.
- Ob 14.00 Finalna nogometna tekma.
- Ob 18.00 Razglasitev rezultatov tekmovanja v sindikalni dvorani na Trgu svobode.

Mati sinu - partizanu

Kje si, moj sin?
Zakaj preganja strašno me trpljenje?
Trpljenje to poslalo je nad me
fašistične zveri rjovenje,
ki lačna naše je zemlje.

Ko bil še majhen si otrok,
si moral že okušati krivico,
Ko danes velik si, močan,
preganjaj tujca, se postavi v bran
za svojo in nas vseh pravico!

Ne boj za moje se trpljenje!
Imej dovolj moči v boju za življenje
in vedi: tvoja mati vedno je s teboj!
Fašizmu v ničemer in nikdar ne kloni,
proti krivici hrabro bij svoj boj!

Kot oče tvoj v vrstah socialistov
tako se bori ti v vrstah komunistov
za ideal svobodoljubnih naročev sveta,
da socialistična bo misel zmagala.

Tako, moj sin, ne bo mi žal trpljenja
ne preminulega moža življenja.
V tem bom imela polno mero zadoščenja,
da narod živel bo, odrešen vseh krivic
in brez strahu!

Nace Praprotnik, Kovor

K Dnevu republike čestitata vsem svojim sodelavcem in bralcem ter vsemu delovnemu ljudstvu tržiške občine

*uredništvo in uprava
„Tržiškega vestnika“*

Pred odkritjem spomenika NOB v Puterhofu

Letos bomo v Puterhofu posebno slavnostno proslavili dan republike. Odkrili bomo spomenik borcem - Puterhožarjem, ki so padli v NOV širom domovine, in vsem padlim tovarišem, ki so padli v okolišju Puterhofa ter našli skupni grob v trčkotu na križišču cest v Puterhofu. Med padlimi so razen Gorenjcev tudi Korošci in Stajerji, kar je v tekstu na tabli, ki je vzidana v marmornat blok, poudarjeno z besedami »Slava borcem NOV, Korošcem Stajercem in Gorenjcem, padlim na tem področju v letih 1941—1945!«

Ta veličastni spomenik bo drag spomin tukajšnjega prebivalstva na tovariše, ki so darovali življenja za svobodo, srečo ter blagostanje slovenskega naroda.

Več kot 10 odstotkov takratnega prebivalstva Puterhofa in Doline je padlo med borbo, v kateri so posredno ali neposredno stali kot en mož vsi vaščani na braniku domovine.

Ze lani je Socialistična zveza vzela v program postavitev spomenika, po ustanovitvi pododbora ZB pa sta obe organizaciji skupno začeli uresničevati načrte. Sestavljen je bil pripravljalni odbor, v katerega so prišli po en član SZDL in ZB in predstavnik Gozdne uprave, ki ima poleg obeh organizacij največ zasluga, da je spomenik postavljen v predvidenem času.

Stroški, ki so skupno znašali 350.000 dinarjev poleg cca 1000 prostovoljnih delovnih ur, so kriti iz prispevkov. Lep delež je prispevala Gozdna uprava, prav tako pa so prispevali okoliški kmetje vsak po eno smreko. Delavci so prispevali dobršen delež z delom v vrednosti okrog 50.000 din. Brezplačen prevoz je nudila Tovarna kos

OBISK OPERE

Da omogočimo Tržičanom obisk opere, pozivamo vse reflektante, da se najpozneje do 2. decembra prijavijo v naši pisarni.

Ob zadostnem številu prijaviteljencev bomo vozili redno vsak mesec enkrat na najboljše prireditve, katere bodo letošnjo sezono na repertoarju ljubljanske opere.

Turistično društvo

6 nagrad „Tržiškega vestnika“ za Dan republike

Uredništvo Tržiškega vestnika razpisuje 6 nagrad, ki jih bo v počastitev Dneva republike podelilo trem svojim sodelavcem in trem svojim bralcem.

Bralci nam naj čimprej sporoče, kateri prispevek v današnji številki jim je najbolj všeč. Na košček papirja naj napišejo naslov prispevka in listek oddajo ali v pisarni Turističnega društva ali kar v pisemski nabiralnik (v veži).

Avtor prispevka, ki bo dobil največ glasov, prejme 500 di-

in srpov. Tudi tovarna »Peko« je bila pripravljena postavitev spomenika denarno podpreti, kar pa ni bilo več potrebno ter smo se za njeno velikodušnost lepo zahvalili. Vsem, ki so prispevali bodisi materialno, denarno ali z delom oz. uslugami, so tukajšnji prebivalci iz srca hvaležni.

Da je delo teklo po predvidenem tempu, imajo posebne zasluge tovariši Šmid Tomaž, Mravljec Matevž in upravitelj Gozdne uprave Žnidar Franc.

Za odkritje je predviden bogat program in računamo na številno udeležbo iz vse tržiške okolice. Predvidoma se bodo spominu padlih poklonili tudi

delegat iz Koroške ter vsi borci, ki so se borili v naši okolici.

Program je približno takle: žalostinka, ki jo zapoje pevci DPD Svoboda iz Tržiča, odkritje spomenika, pozdravni govor, slavnostni govori, narodna himna, odkritje spominske plošče na garaži, kjer je bila leta 1944 konferenca aktivistov. — Vmes bo igrala tudi godba na pihala primerne skladbe. Oba dni, 28. in 29. novembra bodo vrtili domače borbene filme v dvorani družbenih organizacij v gradu, zvečer pa bo veselica.

Iz Tržiča bodo udeležence vozili tovorni avtomobili do mesta odkritja, zvečer pa nazaj.

Svet stanovanjske skupnosti izvoljen

Dalj časa potem, ko so bili izvoljeni hišni sveti, se pravzaprav ni točno vedelo, kako se bodo urejala stanovanjska vprašanja. Danes pa je ta problem že toliko rešen, da je svet stanovanjske skupnosti začel z delom in sprejel prve pomembne sklepe, katerih se bodo morali delovni ljudje Tržiča brezogojno držati, kajti v nasprotnem primeru bi nastala v upravljanju s stanovanj, premnoga nerešena vprašanja in bi zaradi vsiljivosti in raznih pritiskov zašli na stranpota, ki bi kvarno vplivala na uveljavljanje sveta stanovanjske skupnosti.

Svet stanovanjske skupnosti, ki šteje 15 članov, si je izvolil predsednika, podpredsednika in tajnika, povečan pa bo še za določeno število predstavnikov večjih delovnih kolektivov, katere bodo določili delavski sveti podjetij. Tako bo ta organ postal močno upravno telo, ki bo sposobno opravljati zaupano mu nalogo. V času, odkar so bili izvoljeni hišni sveti, pa do danes, ko je začel s svojim delom novi upravni organ stanovanjske skupnosti, se je nakopičilo nešteto problemov. Pokazalo se je, da je edina rešitev, da se svet razdeli na komisije, ki bodo izdelovale razne predloge za urejanje stanovanjske in upravne problematike.

Uprava stanovanjske skupnosti bo imela 3 uslužbence, ter bo izvrševala sklepe, ki jih bo sprejel svet stanovanjske skupnosti, razen če bodo le-ti v nasprotju z zakonskimi predpisi. Ker se je pokazalo, da tak na-

čin poslovanja uprave, kot je bil do sedaj, ne bo uspešen, ker so jo stranke vsakodnevno načlegovale z različnimi prošnjami, je svet določil za ta urad posebne uradne ure in sicer se bodo sprejemale prošnje za stanovanja in za popravila in dajale druge informacije samo med urad. urami, ki bodo vsak torek in četrtek od 9 do 15. ure. Ta čas se je določil zato, da bodo lahko opravili svoje želje tudi tisti, ki so vsak dan zaposleni samo v dopoldanskih urah. Z uvedbo določenega uradnega časa bo omogočeno pravilno poslovanje uprave, obenem pa preprečeno obleganje članov sveta s strani prošilcev, kot se je to dogajalo takoj po izvolitvi sveta. Moledovanj za stanovanja pri posameznih članih ni bilo ne konca ne kraja in iz tega razloga se je svet odločil, da predlaga ljudskemu odboru v potrditev posebno komisijo iz članov sveta, katere naloga bo pregledovati vse prošnje, ki so že vložene za stanovanja, prav tako pa tudi tiste, ki bodo še vložene. Ta komisija bo morala izdelati podrobno dokumentacijo k vsaki prošnji, ki bo prišla v poštev za rešitev. Komisija bo delala sicer popolnoma samostojno in tudi po svoji najboljši uvidevnosti razdeljevala stanovanja, vendar pa bo svet stanovanjske skupnosti dal dokončni predlog v odobritev LOMO. Tako bo preprečeno vsako nepravilno razdeljevanje stanovanj, ker se bo k vsaki prošnji zahtevala tudi utemeljitev s strani komisije.

Drug tak problem, katerega se je lotil svet stanovanjske skupnosti, pa je vprašanje najemnine. Ker zaradi zakasnitve nastavitve uprave in izvolitve sveta ni bilo možno finančnega poslovanja prej urediti, je stvar nekoliko zaostala, vendar je pri vsem tem nepotrebna vsaka bojazen, da se delajo nepravilnosti ali da je najemnina po sedanjih povšalno določenih zneskih previsoka. Ko bo komisija, katero mora nujno določiti še svet skupnosti skupno z novo upravo stanovanjske skupnosti, začela pregledovati ocenjevalne kartone in dokončno določila najemnino vsem stanovalcem, ki spadajo v stanovanjsko skupnost (v poštev bodo prišli tudi vsi tisti, ki niso v skupnosti), bo ta problem rešen, tako da bo

Ustanovljena je gasilska četa v Puterhofu

V nedeljo, 14. novembra smo imeli v Puterhofu ustanovni občni zbor gasilske čete Puterhofa in Doline.

Potrebna je bila ta humana organizacija v Puterhofu oziroma Dolini, kar je razvidno iz tega, da so prebivalci njeno pomembnost razumeli in sta se kar dve tretjini moških prebivalcev obeh vasi že vpisali za člane. Novo ustanovljena gas. četa še nima nobenih gasilskih priprav, imajo pa trdno voljo najpotrebnejše čimprej dobiti. Upamo, da jim bo to tudi uspelo ob primernem razumevanju oblasti.

vsak, ki je po sedanjih tarifi plačeval preveč, to lahko obračunal, kdor pa je plačeval manj, kot bo po ocenitvi določeno, pa bo moral razliko pokriti za vse mesece nazaj, odkar je bilo določeno, da se plačuje najemnina stanovanjski skupnosti. Ker bo s tem ogromno dela, je seveda treba s strani stanovalcev malo potrpljenja, svet pa bo poskrbel, da se te stvari čimprej uredi.

Se nekaj o nalogah hišnih svetov! Iz dneva v dan se opaža, da imajo posamezni predsedniki nemalo težav s poedinimi strankami, ker hočejo lete vedno kaj imeti. Dogajali so se primeri, da so poediniki rekli, da ne bodo plačevali najemnine, če se jim te ali one stvari ne bodo popravile. Razumljivo je, da bo treba v tem oziru več sodelovanja med predsedniki svetov in upravo skupnosti. Zato naj predsedniki hišnih svetov zberejo celotno problematiko, ki zahteva rešitev.

Če že govorimo o hišnih svetih, je treba spregovoriti tudi o tem, kaj naj hišni sveti ukrenejo, če se določbe zakonskih predpisov ne izvajajo, če se splošna ljudska imovina namerno uničuje in podobno. Tu bodo morali sveti čutiti večjo odgovornost in o vseh spornih vprašanjih obveščati upravo skupnosti, ta pa jih, kolikor sama problemov ne bo mogla rešiti, odstopi poravnalnemu svetu pri svetu stanovanjske skupnosti.

To je dosedanje delo sveta stanovanjske skupnosti. Zaželelo je, da tudi sami sodelujete pri urejanju teh vprašanj ter tako pomagate od vas izvoljenemu organu, da bo lažje opravljati težke naloge stanovanjske problematike.

TVD »Partizan« — Tržič priredi v soboto, dne 27. novembra 1954 ob 20. uri zvečer v Cankarjevem domu slavnostno akademijo v proslavo praznika Dneva republike. Vse ljubitelje telesne vzgoje vabimo k udeležbi!

Vsem svojim članom in vsem prebivalcem tržiške občine čestita k Dnevu republike
Turistično društvo

Ljudska mladina - veren naslednik SKOJ

Danes objavljamo tudi govor tov. Ivka Berganta, ki ga je imel na proslavi 35-letnice SKOJ in ga zadnjič zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti.

*

Ko proslavljamo 35-letnico organizacije komunistične mladine, je potrebno, da se ozremo za 35 let nazaj, to je v dobo ustanavljanja predaprilske Jugoslavije. Kakor že rečeno, se je leta 1919 na pobudo takratne Komunistične partije odnosno njenega vodstva sestala napredna mladina skoraj vse Jugoslavije odnosno njih zastopniki na ustanovnem kongresu Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Mlada generacija si je takrat pod vodstvom KPJ začrtala pot svobode, napredne misli in ideje, česar pa Karadjordjevičeva diktatura ni dovoljevala niti takrat, niti kdaj kasneje.

Spomnimo se na važno vlogo, katero je skojevška organizacija imela vso dobo predaprilske Jugoslavije, ko se je ramo ob rami s Komunistično partijo borila za pravice delovnega človeka, ko so mladi sinovi in hčere umirali v temnicah, ječah in taboriščih stare Jugoslavije. Spomniti se moramo tudi junaških dejanj mladih skojevcev med narodno-osvobodilno borbo, saj je na poziv Komunistične partije že v letu 1941 stopilo v borbo proti okupatorju in domačim izdajalcem ogromno število mladih Jugoslovancev. Število mladih borcev pa se je vseskozi stopnjevalo, kot se je stopnjevala zavest mladih ljudi. Znana so junaštva in herojska dejanja skojevcev, ki so s skoraj golimi rokami navaljevali na sovražnika v vrstah borcev NOB. Veliko je še vedno neznanih junaških dejanj v ilegali, ko so skojevci uničevali sovražnikova skladišča, napadali sovražnika ob belem dnevu sredi Beograda, Ljubljane ali Zagreba.

Za vse to, kar danes uživamo, je darovalo življenja veliko število mladih ljudi, katerih se danes prav tako spominjamo. Jasno nam je, da so se vsi njihovi cilji in želje, za katere so umirali in trpeli, več ali manj uresničili, zato smo jim dolžni veliko zahvalo in njih zasluge zato ne smemo in ne morejo biti pozabljene tudi med nami, ki vsega tega nismo niti od daleč slutili, kaj šele okusili. Vsakdo, ki je količkaj zasledoval razvoj svetovnih dogodkov izza časa predaprilske Jugoslavije pa do današnje Federativne ljudske republike, mora videti, da se je veliko in to v mnogočem spremenilo. Ogromno se je spremenilo v pogojih življenja in dela mladih ljudi, saj živimo v dobi, ko delovni človek sprejema oblast v roke vsak dan bolj. Živimo

Avto-moto društvo Tržič poziva vse svoje člane, ki živijo na območju občine Tržič, da sodelujejo dne 29. novembra na 4. tradicionalni krožni dirki okrog Tržiča. S sodelovanjem bomo dali doprinos k počastitvi Dneva republike.

AMD Tržič

v dobi, ko se nam ni treba bati žandarskih bajonetov, ko se nam ni treba bati zapora ali mučenja zato, ker se sestajamo, zato ker mislimo in delamo v naprednem duhu, zato ker hočemo živeti življenje, kakršno je dostojno za mladega človeka.

Iz vsega tega, kar sami vidimo v času, ko živimo lepše življenje, kot ga je imela mlada generacija v stari Jugoslaviji, lahko zaključimo, da je revolucionarni program takratnih skojevskih organizacij postal naša stvarnost, da njihova borba in žrtve niso bile zaman.

Prav zaradi tega, zaradi teh revolucionarnih sprememb se je tudi v naši organizaciji, to je v organizaciji Ljudske mladine delo v mnogočem spremenilo, česar pa še vedno ne moremo vsi prav dojeti, odnosno se v nekaterih primerih te spremembe nepravilno tolmačijo.

Vsi vemo, kakšno vlogo je mladina odigrala v letih po osvoboditvi, ko je bila naša dežela porušena zaradi strahot vojne, ko je vsak košček naše zemlje vpil po obnovi, takrat, ko je bilo najbolj potrebno izravnati življenjske pogoje jugoslovanskih narodov, da bi dosegli to, kar imamo danes, to je, da živimo vsi enako, pa najsi bo Srb ali Hrvat ali pa Makedonec in Črnogorec iz najbolj zaostalih krajev.

Toda minila je doba, ko so bili zato potrebni veliki napori na vseh področjih dela, minila je doba Brčko-Banoviči, Šamac-Sarajevo, avtoput in tako dalje. Vse to je za nami, na to nas vežejo le še nepozabni spomini iz življenja v brigadah. Sami vidimo, da gre razvoj naprej in to ne samo v go. gospodarstvu in politiki, temveč tudi, da se razvija tudi naša mladina, ki postaja v raznih vprašanih vsak dan bolj razgledana. Jasno je, da so potrebne pri delu z današnjo mladino povsem drugačne metode dela kot pri delu s povojno mladino, ki je bila pripravljena dati in slediti zgledu svojih voditeljev. Takratna delovno-politična mladinska organizacija se je tekom let preoblikovala v važno politično organizacijo, ki v sedanjem družbenem redu odigrava zelo važno vlogo in jo bo v bodoče odigravala še bolj. Pri svojem delu pa so se izni mladinski voditelji in funkcionarji še bolj zakoreninili v svoje stare metode dela pri oblikovanju mladinske organizacije. Nekateri pa pozabljajo tudi na to in mislijo, da je prva naloga, da poberejo članarino, da zbirajo mladino na suhoparne sestanke, kjer jim skušajo soliti pamet, in da jih kdaj pa kdaj zvabijo na kako udarniško delo in tako dalje. Toda ti časi, kot sem že rekel, so minili, današnji rod zahteva od mladinske organizacije kaj več, hoče vedeti in delati kaj novega kaj, takega, kar bi se v njihovem vsakodnevnem življenju pokazalo kot kaka revolucionarna sprememba. Svedo to za mladinskega voditelja ni lahka stvar in tudi ne bo, ker vsake spremembe ni tako lah-

ko doumeti, kot jo doume napreden in razgledan človek, kakršen bi moral biti sieherni voditelj in funkcionar. Prav zaradi tega je eden od zelo važnih pogojev ta, da je vsak mladinski voditelj politično in gospodarsko razgledan, da bo kos odgovarjati na vsakršna vprašanja.

Današnja mladinska organizacija si mora kot politična sila vzeti kot prvo dolžnost vzgajati mladega človeka v dobrega socialističnega državljana, dolžnost, da ga uvaja v novo življenje, da bo sposoben biti ob vsakem času na mestu kot dober državljan naše FLR.

Razumljivo je, da morajo biti mladinske organizacije prvi pobornik kulturnega, športnega in zabavnega izživljanja posebnostem, kjer ni v ta namen posebnih društev. Kjer pa ta društva so, je njihova dolžnost, da usmerjajo mladino v ta društva, da s svojo mladino posegajo v delo teh društev, kar pa prav pri nas v Tržiču ni v zadostni meri vidno. Vodstvo mladine v Tržiču že dalj časa vidi to za zelo potrebno in bo treba s tem s pomočjo društev in ostalih organizacij, ki delajo z mladino, resneje in konkretnije pričeti.

Smatram za potrebno, da vam v nekaj besedah orišem delo mladine na področju Tržiča. Vsekakor ni situacije preveč razveseljiva, posebno za tiste ne,

ki ozko gledajo na delo mladinskih organizacij. Od vse mladine na našem območju je komaj polovica vključenih v mladinsko organizacijo, za kar pa nosi veliko krivdo prav lanskoletna reorganizacija, ki se je izkazala v določenih primerih in krajih kot skrajno nepravilna odnosno nepravilno izvedena. Vsa leta po osvoboditvi je tržiška mladina na področju kranjskega okraja veljala za eno izmed najbolj delavnih. Za tako nas še vedno imajo prav zato, ker je po drugih krajih še slabše kot pri nas. Toda mi sami pa le vidimo, da ni vse tako, kot se prikazuje, vidimo nekako spanje v vrstah mladine, nezainteresiranost za kakršno koli delo v društvih, čutimo, da je v vrstah mladine potrebna temeljita reorganizacija, katere pa brez pomoči ostalih političnih organizacij in brez sodelovanja društev, ki potrebujejo mladega kadra, ne bodo mladinska vodstva mogla izvesti. Prav zaradi tega zahtev bo potrebno širše sodelovanje s političnimi organizacijami in društvi kot do sedaj. Zal pa to le takrat ugotavljamo, kadar se nam zdi to za nas potrebno in delamo le kampanjsko, ne pa, kot bi v resnici morali.

Mislim, da je bilo tudi to potrebno povedati, ako hočemo, da se bo delo naših mladih ljudi vsaj nekoliko preokrenilo in prešlo na pravo pot.

Če pa pogledamo delo mladine Jugoslavije v celoti, le lahko vidimo velik uspeh pri nje-

Vzgojni problemi

O seksualni vzgoji

V zahodnih državah probleme seksualne vzgoje obravnavajo deloma konservativno, deloma napredno. V Veliki Britaniji nimajo na primer nobenega določenega načrta, po katerem bi učence najprimerneje poučili o vsem, kar morajo v življenju nujno vedeti. Prav pogosto niti sami vzgojitelji ne vedo, kako naj se tega kočljivega vprašanja lotijo. Neki univerzitetni profesor je trdil, da je seksualna šola v srednjih šolah bolj škodljiva kot koristna. Drugi vzgojitelji pa prav nasprotno poudarjajo, naj se z njo prične čimprej. Strinjajo se pa vsi v tem, da leži težišče seksualne vzgoje na starših. Seveda se pogosto vprašamo, ali so vsi starši primerni, da bi svojim otrokom pokazali pravo pot.

Svedski vzgojitelji se vsi strinjajo v tem, da naj obsegajo učni načrti tudi seksualno vzgojo v vseh vrstah šol, vendar se o načrtu podajanja niso edini in se med seboj ostro kritizirajo.

Nemške vzgojiteljice zastopajo stališče, naj se seksualna vzgoja prične že v osnovni šoli. Napredne žene seveda vedo, da bo poteklo še mnogo časa, preden bo njihovo stališče prodrlo. Doslej v nemških šolah te vzgoje sploh še ni in tudi ne kaže, da bi bila kmalu vpeljana v učni načrt.

Kako je pa pri nas?

Tudi naše matere se izogibajo odgovorom na otrokova zaupna vprašanja. Še huje: Nekateri vidijo v takih vprašanih nekaj neznansko smešnega. Še

celo prijateljicam in sosedam vpričo otrok o tem vprašanju čenčajo, da se potem skupaj hehatajo.

Otrok vidi, da mu mati noče odgovoriti, se celo posmehuje in iz vsega dela neko velikansko skrivnost. Zato izgubi svoje zaupanje do matere in skuša najti razlago sam od sebe. Za vso stvarjo si domišlja nekaj umazanega in grdega. Prva pega se s tem zariše v njegovo čisto dušo. Razglablja, napenja oči in ušesa. Ujame odlomek skrivnostnih govorov, ki jih po svoje razlaga. Postane zaprt in nepristopen. Začne zaničevati zlasti mater, ker je »grda«. Ker je bil enkrat zavržen, drugič ne vpraša več matere, pač pa nekaj let starejše tovariše. Ti mu dajo res »umazana« pojasnila. Skriti kje za grmovjem šepetaje pojasnjujejo vse, kar vedo, slutijo ali si domišljajo. Gorje vašemu otroku, če ima opravka z resnično pokvarjenim tovarišem!

Mati, če te otrok vpraša: »Odkod sem prišel, kje si me dobila?« povej svojemu malčku, kako se iz cveta razvije sad. Povej mu, da je otročiček tvoj sad. Nosila si ga pod srčkom, potem je pa silil na dan in sedaj veselo gleda svojo mamico in jo poslušaj. Bodi z otrokom dobra in resna. Ko bo starejši, bo prav tako prišel k tebi z vprašanji. Kaj je lepšega, kot vajino zaupanje? Vse se da lepo povedati. Tako boš ohranila svoje otroke. Odrasli bodo čisti, spoštovali dekleta in stopili nepokvarjeni v zakon.

nem dosedanjem delu. Če se na kratko spomnimo na leto 1948, ko je izšla resolucija informbiroja, lahko vidimo, da je mladina takrat odigrala važno vlogo, kot organizacija, ki je čvrsto stala ramo ob ramo s Komunistično partijo. Ako se dalje spomnimo lanskoletnih oktobrskih dogodkov, vidimo, da je vsa mlada generacija enodušno odklanjala sramotno zahtevo zapadnih velesil, ko so hoteli reševati tržaško vprašanje brez prisotnosti Jugoslavije, kar se je pozneje, a predvsem ob sedanjih sklenitvi sporazuma, pokazalo kot popolnoma nepravilno z njihove strani. Takrat je v mladini zaživel zopet duh, ki je v dobi okupacije prepajal mlade skojevce, tisti duh odnosa tista želja, biti prvi na braniku domovine, braniti pridobitve narodnoosvobodilne borbe. Prav takrat, v težkih trenutkih, se je pokazal pravi lik mladega

človeka, ki je pripravljen braniti tisto, za kar je padlo milijon 800 tisoč žrtev. Itavno zaradi takih zglednih dejanj ne moremo v nobenem primeru reči, da je naša mladina slaba, da je pokvarjena, da si želi samo plesov, nezdrave zabave in tako dalje. Vedeti moramo, da se današnja mladina razvija v dobi socialistične demokracije in mnogokrat tudi po svoje to demokracijo tolmači, vendar ne z zlim namenom, in da je ravno s to mladino treba delati s popolnoma drugačnimi načini, kot z mladino iz povojne dobe, ko se je še mladina čutila bolj navezano na organizacijo kot sedaj.

Iz vsega tega pa le lahko na koncu vidimo, da naša mlada generacija ni pozabila svoje prave vloge, ki jo mora zavzemati v naši novi ureditvi in da je veren naslednik bivše skojevske organizacije.

Tržiški rod tabornikov ima za seboj uspešno leto dela

Medtem, ko so tržiški taborniki podajali obračun svojega dela za preteklo leto šele marca letos, pa so letošnji pregled uspehov podali že v nedeljo, 21. novembra dopoldne, ko so se zbrali v dvorani BPT na rednem letnem občnem zboru. Ze to dejstvo pričča, da je bilo delo tabornikov letos živahnije in uspešnejše kot lani in da se je uprava rodu po lanskem občnem zboru še bolj zagrizla v izpolnjevanje svojih nalog. Tudi obisk je bil topot mnogo boljši, saj se je občnega zbora udeležilo blizu sto tabornikov, razen njih pa številni zastopniki oblasti, družbenih organizacij in društev ter mnogo staršev v taborniški organizaciji včlanjenih otrok.

K izvršenemu delu, ki je bilo razvidno iz poročil staroste rodu in načelnika rodu in ki — kot že rečeno — ni bilo majhno, upravi rodu lahko samo čestitamo. Povečanje števila vedov, sestanki, opravljeni izpiti, izleti, taborjenja, sodelovanje pri političnih manifestacijah, uvedba »gorske straže«, ki je aktivno začela sodelovati pri zaščiti alpske flore, vse to so neizpodbitni, že na zunaj vidni uspehi taborniške organizacije. Se večji pomen pa imajo nevidni uspehi, v oblikovanju

mladega rodu, ki ima za cilj napraviti iz mladega človeka plebenitega, tovariškega, nesebičnega in pogumnega člana socialistične družbe. Ta cilj skuša taborniška organizacija dosegati na — mlademu človeku — vsekakor najprimernejši način, z življenjem z naravo.

S funkcionarji organizacije in diskutanti vred tudi mi samo obžalujemo, da ta eminentno vzgojna organizacija med Tržičani še ni našla tolikšnega odmeva, kot bi ga z ozirom na svoj vzvišeni namen zaslužila. Premalo so še javnosti poznani njeni cilji in metode njenega dela, premalo je vanjo še vključene šolske — zlasti gimnazijske — mladine, predvsem pa pogrešamo v njej mladino od 15. leta dalje, tiste mladine, ki bi ji bila ta organizacija najbolj potrebna. In medtem, ko vodstvu rodu lahko popolnoma zaupamo, da bo ob veliki vne- mi, ki jo za organizacijo kaže, samo uspešno reševalo vsa notranja vprašanja organizacije, pa moramo vključevanju mladine v taborniško organizacijo posvetiti več skrbi vsi, zlasti pa naše družbene organizacije.

Občni zbor tržiškega rodu tabornikov je po kritičnem pretresu dosedanjih pomanjkljivosti (pomanjkanje vodniškega

kadra, pomanjkanje discipline med najmlajšimi taborniki, premajhna povezanost z naravo, premajhna iznajdljivost v uporabi različnih načinov dela v posameznih vodih) dovolj jasno nakazal bodoče delo nove uprave rodu, v katero je bil za starostno ponovno izvoljen tov. Danilo Roblek, za načelnika pa pravtako ponovno izvoljen tov. Vili Perko. Prepričani smo, da bo ob letu, ko bo uprava rodu spet dajala obračun svojega dela, lahko poročala, da je

uspešno rešila vsa pereča vprašanja. Ne bo mogla pa brez zupanja vse javnosti in brez sodelovanja Socialistične zveze, Ljudske mladine, Društva prijateljev mladine in drugih poklicanih zajeti vse tiste mladine, ki ji je taborniška organizacija najbolj potrebna. Zato apeliramo na vse, ki jim pravilen razvoj mladega rodu ni deveta brigada, naj podpro taborniško organizacijo! Naj ta apel ne naleti na gluha ušesa poklicanih!

O družbenem upravljanju šol

Na zboru volivcev, ki je bil dne 5. novembra v Cankarjevem domu, so bili poleg važnih gospodarskih vprašanj obravnavani tudi šolski odbori. Diskusija o tem problemu je bilo zelo živahna in malodane ostra, obenem pa je pokazala, da dobršen del navzočih nima pravilnega gledanja na funkcije šolskih odborov oziroma da v veliki meri ljudje še niso poučeni o osnutku priporočil za uvedbo družbenega upravljanja v šolah.

Dosedanji uspehi samoupravljanja delovnega ljudstva na področju gospodarstva so pokazali rezultate, ki narekujejo uvedbo družbenega upravljanja tudi v prosveti oz. v šolah. Delavsko samoupravljanje ne bi bilo popolno, če bi se nehale pri vratih tovarne oz. podjetja, temveč je nujno, da se razširi tudi na šolstvo, ker tudi šolstvo dobiva del vrednosti, ki jo ustvarjajo neposredni proizvajalci v podjetju.

Osnutek priporočila ljudskim odborom splošno izobraževalnih in strokovnih šol za uvedbo družbenega upravljanja je bil objavljen v »Objavah sveta za prosveto in kulturo LRS« dne 25. avgusta t. l. Osnutek obsega dva dela, t. j. Osnutek sam in Navodilo. Člen 4. tega navodila pravilno navaja naslednje: »V šolskem odboru je lahko največ ena tretjina članov izmed zastopnikov staršev in učiteljskega zbora«. Zakaj? Seje šolskega odbora ne bi smele biti nekakšen roditeljski sestanek v ozki obliki, še manj pa sestanek mater in razrednikov, ki bi obravnavali individualne sposobnosti in nesposobnosti posameznega učenca ali dijaka. Šolski odbor bi moral reševati širše gospodarske in politične na-

loge. Tem nalogam pa dvomim, da bi bil kos tak odbor, kakršnega so si nekateri želeli.

Eno izmed glavnih nalog nalaga šolskim odborom člen 7., katerega besedilo se glasi: »Šolski odbor skrbi, da v skladu z veljavnimi predpisi šola dosega vzgojne in izobraževalne namene, ki jih ima šola v socialistični družbi, pri tem pa ne sme neposredno posegati v pouk in strokovno delo učiteljev«.

Šolski odbor v ta namen obravnava vsa važnejša vprašanja vzgoje in izobrazbe, skrbi za skladnost vzgojnih ciljev doma in šole ter predlaga ljudskemu odboru oz. drugemu pristojnemu organu ustrezne ukrepe za čim uspešnejše delo šole in v šolstvu sploh.

Popolnoma razumljivo: pouk v šoli naj bo tak, kakršnega zahteva naša današnja stvarnost. Delavski razred upravičeno zahteva od šole in šolskih odborov, da mora imeti učenec, ki zapušča šolske klopi poleg drugega tudi znanstveni pogled na svet. Že šola mora učencu dati v tej smeri vse kar je v njeni moči. Učiteljsvo bo moralo pod vplivom nadaljnega razvoja socialistične graditve in družbenega upravljanja narediti v tej smeri velike korake, če bo hotelo uspešno dajati družbi to, kar družba od njih zahteva in za kar jih vzdržuje. Nikakor se pa ne bi mogli strinjati, da vzgoja mladine v šoli nebi bila skladna z vzgojo naprednih staršev. Upam, da tega problema v Tržiču ni, ali pa je samo neznan, in ga bo treba kljub neznanosti odpraviti. Prav gotovo pa je v nekaterih oddaljenejših krajih ta problem še vedno zelo pereč.

V. S.

K Dnevu republike čestitajo:

<p><i>Gostilna „Pod Košuto“</i> (pri Ankeletu)</p> <p>Sv. Ana</p>	<p>FRANC BOHINC</p> <p>čevljarstvo</p> <p>Tržič</p>
<p>KMETIJSKA ZADRUGA</p> <p>Sv. ANA</p>	<p>Gostilna „Pri kolodvoru“</p> <p>Bistrica pri Tržiču</p>

Prof. Simon Milač:

K zemljepisnim imenom v naši občini

PUTERHOF

V dobrih dveh urah pešhoje pridemo po romantični dolini Tržiške Bistrice v Puterhof. Vsaj enkrat v življenju se splača napraviti to pot. Saj je Dolina od vseh predelov z naravnimi krasotami najlepša in najprivlačnejša pokrajina v tržiški okolici.

Dolina je bila, kakor kaže, pozneje poseljena kakor šentanski svet in Tržiški Rovti. Bogata živinska paša v dolini in na planini je privabljala ljudi, les jim je nudil dober zaslužek in bil glavni življenjski vir.

Zanimivo je, da sta med naseljenci Doline do pred 50 let prevladovala dva priimka, namreč Meglič in Primožič. Rod Primožičev se je že davno doselil s Koroškega na to stran. Številne družine nosijo to ime na Sentanskem, po Rovtih in v Dolini. Tudi moj dedek se je zval Primožič, doma je bil pri Tonaču v Rovtih, umrl pa je pri Dovžanu v Dolini.

V Puterhofu je gospodaril dolgo časa rod Primožičev. Imel je v lasti obširno posestvo. V bližini pozneje sezidanega Bornovega gradu je stal dom, ki so mu po domače rekli »pri Primošč«, t. j. pri Primožiču.

Ko je l. 1873 KID (Kranjska industrijska družba) pokupila Radetzkyjeve fužine in posestva gospostva Tržič, je tudi Primožičevo posestvo v Puterhofu prišlo v njeno last. Družina Primožičeva se je tedaj preselila v Pristavo. Malo pozneje in sicer l. 1891 je to posestvo kupil baron Born od KID in sčasoma je vsa okolica dobila popolnoma novo lice.

Kdaj se prvič pojavi ime Puterhof, nisem mogel dognati. Specialni repertorij krajev na Kranjskem po rezultatih popisa ljudstva dne 31. decembra 1890 tega kraja nima posebej zabeleženega. Ime je pa vsekakor starejše kakor prihod tujega graščaka in veleposestnika v te kraje.

Nastanek imena je zavrt v pravljico, ki pa ima zgodovinsko podlago. Primožičevi so imeli veliko živine, ki so jo pasli po domačih pašnikih, po senožetih in po planinah. Od krav, ovc in koz so imeli toliko mleka, da so surovo maslo delali dvakrat na dan. Medli so v posebni, iz lesa zgrajeni sirarni, ali pravilneje maslarni. Poroča se, da je nekoč stavba pogorela. Tedaj se je maslo cedilo po poti proti mlinu, ki je stal nižje doli ob vodi.

Omenjena maslarna se je zvala puterhof. Odtod je ime prešlo na celotno področje in ljudje so svet tu gori poznali le pod tem imenom.

Na avstrijski specialni karti se pojavlja ime Putterhof. Naše turistične karte pa napram temu navajajo Putrhof. Nihče ne bo zanikal, da tako prva kakor druga oblika krajevnega imena kaže nemški značaj. Ne bom pa trdil, da je ime kljub zunanjsčini tudi nemškega porekla. Če se zamislim nazaj v mlada leta, se spominjam, da smo na Go-

renskem ločili med surovim in kuhanim maslom. Surovo maslo se je splošno zvalo »putr«, medtem ko je kuhano maslo vsakdo poznal le pod imenom »maslo«. Nič čudnega, da so v onih časih namesto »maslovnik« ali lepše »smetanek« uporabili splošno rabljeno besedo »putr« za poimenovanje svoje »tvornice«.

Danes so jezikovni izrazi izčiščeni in bi bila taka označba nemogoča. Zato se strinjam, da je krajevno ime Puterhof potrebno spremeniti in za kraj najti primernejšo obliko.

Obstoje že nekateri predlogi. Tako je nekdo v Tržiškem vestniku II (1953) št. 8 na str. 6 predlagal naziv Podkošutnik drugi pa je v istem listu št. 12 na str. 6 predlagal enostavno Košutnik. Proti temu se je postavil neki tretji in je v Tržiškem vestniku II (1953) št. 13 na str. 5 zagovarjal ime Jelendol ali Jelengaj, ker so tu gojili jelene.

V odlično zasnovani in skrbno obdelani razpravi o Tržici (Geografski zbornik II, izdala Slovenska Akad. znan. in umetnosti, 195, str. 143) se je prof. Slava Lipoglavšek-Rakovec poslužila imena Podkošutnik in ga preko svojega znanstvenega dela skušala spraviti do splošne veljave.

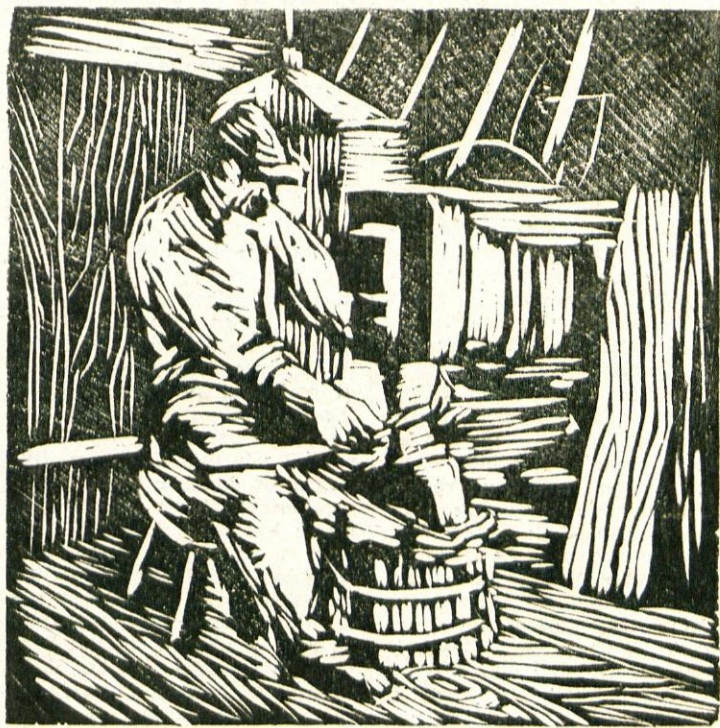
Ob navedenih predlogih se moram malo zaustaviti. Sprememba imena je važna zadeva in jo je treba dobro premisliti. Krajevno ime je zrcalo časa, v katerem je nastalo; je pečat ljudi, ki so naselbino zasnovali; še prav posebno pa je ime izkaznica prebivalcev, ki jih predstavlja pred vso javnostjo.

Podkošutnik naj bi se kraj imenoval, ker leži ob vznožju Košute. Meni se ne zdi ravno posrečena zamisel. Če vzamemo, da imamo v raztegnjenem gorskem grebenu Košute celo vrsto vrhov podobnega imena, tako n. pr. Mala Košuta (1739 metrov), Tolsta Košuta (2057 m), Košutnikov turn (2134 m), Košutica ali Ljubeljska Baba (1966 metrov), ne gre uvajati še novo podobno ime. Bolj bi ime pristojalo za planino Pungrat, ki je pomaknjena visoko gori na pobočje Košute in je ena najvišje ležečih planin pri nas.

Iz istega razloga sem tudi proti nazivu Košutnik. Hkrati naj opozorim, da stoji na nasprotni koroški strani pod Košutnikovim turnom samotni zaselek Košutnik.

Vsekakor bolj vabljivo je ime Jelendol ali Jelengaj. Košuta in jelen tvorita namreč eno družino.

Toda nepoznavalcu naših krajevnih razmer in naše preteklosti bodi povedano, da Košuta ni dobila imena po živi košuti, ki naj bi tu živela. Ime se je prijelo grebena zaradi vitkega, raztegnjenega in rogljatega trupa, ki nalikuje košuti. Sicer se pa moramo zavedati, da tudi jeleni niso tu avtohtoni. V Medvodje so bili importirani od bogatih veleposestnikov. Zato tudi domačini od njih niso imeli

Kovač I.
(Originalni lesorez)

nobene koristi. Sem je hodila na lov in zabavo poleg domače še tuja gospoda. Taka lovišča so obstajala tudi v Krmi pod Triglavom in v dolini Kamniške Bistrice. Zato jeleni v Puterhofu niso kakšna izrazita posebnost.

Bral sem v Glasu Gorenjske VII (1954) št. 38 str. 4, da je bil na okrajnem zboru OLO Kranj stavljen predlog za preimenovanje Puterhofa v Jelendol. Predlagalec bi moral vedeti, da se ime Jelendol nikakor ne sklada s slovničnimi pravili našega jezika. Mi pravimo jelenov dol, jelenovo rogovje, jelenovi parklji. Jelendol je jezikovna spaka. Res je, da imamo razne dole, n. pr. Globo-dol, Vrhov dol, pa tudi Jelendol (pri Ribnici). Vendar je treba upoštevati, da je imenovan Jelendol že starodavna naselbina, iz časov, ko še niso poznali jezikovnih fines in ne slovničnih pravil. Sicer bi pa bilo za-

nimivo znati, iz kakšne problelike se je ta Jelendol razvil.

Pri preimenovanju nemško označenih krajev na Slovenskem se je uveljavila praksa najprej poiskati starejšo slovensko obliko. Sele če take ni, se vzame druga primerna.

V našem primeru imamo opraviti le s hišnim imenom Primožič, ki je nekdanje obstajalo v tem kraju. Poleg tega imamo na razpolago imena, ki so v zvezi s maslom (maslovnik, smetanek). Prebivalci se danes ukvarjajo s čisto drugim poslom, kakršnega so poznali njihovi predniki. Danes pojeta tu gori žaga in sekira. Bilo bi primereno, če bi se oprijeli imena Zagarji, ako nočemo imena v zvezi s planšarstvom, ki je še danes okrog in okrog Puterhofa živo ohranjeno.

To je samo moje mnenje. Besedo imajo domačini. Kakršno izkaznico si bodo dali, s tako bodo nastopali pred zunanjim svetom.

„Naši razgledi“ o tržiškem muzejskem tednu

V »Naših razgledih« III., št. 21 z dne 6. novembra razpravlja prof. Franjo Baš, ravnatelj Tehniškega muzeja Slovenije, v daljšem članku o ideji muzejskega tedna in o deležu tehniških muzejev pri muzejski dejavnosti še posebej. Ob tem obširno poroča o prireditvah v letošnjem muzejskem tednu v Bistri, Idriji, Kropi in Tržiču. Ponatiskujemo zadnji del poročila, ki govori o pomembnosti muzejske dejavnosti v Tržiču.

Poleg Kroke, dosedanega čedalje ostrejšega muzejskega tekmeča Idrije, se je v letošnjem muzejskem tednu pojavil še nov v gorenjskih Benetkah, v Tržiču. Inventarizacija arhitekturnih krajevnih spomenikov, pridobitev prvih prostorov, odkritje spominske plošče prvemu zavednemu slovenske-

mu inženirju Vilku Polaku ter razstava zgodovinskih tržiških obrti so muzejska dejanja, ki niso pomembna samo za Tržič, temveč izpopolnjujejo vse naše muzejstvo ter prispevajo gradivo za našo splošno gospodarsko zgodovino ter za vzgojo obrtniških in industrijskih kadrov. Lavičkova lekarniška zbirka je vsestransko pomembna za kulturno, gospodarsko in umetnostno zgodovino, dokumentarno gradivo iz zgodovine tržiškega kosarstva, usnjarstva ter čevljarstva pa bi moglo biti temelj ne samo za krajevni, temveč tudi za vsak splošni tehniški muzej. Vodstvo domačinov po čevljarstvu razstavi je bilo metodično in strokovno na visoki stopnji, tako da bi lahko bilo v ponos najbolje organiziranemu muzeju. Prvi javni na-

stop društva prijateljev tržiškega muzeja je dokazal, da ima društvo ljudi, ki znajo delo organizirati in da hrani Tržič važne spomenike za zgodovino slovenske obrti, spomenike, ki so vredni, da se jih čimprej javno razstavi v pouk in omiko Tržiču in Sloveniji, ki podobnega obrtnozgodovinskega gradiva nima. Odgovornost Tržiča pred vso Slovenijo je v tem, da z razvidom obrtno zgodovinskih spomenikov nadaljuje, jih ohranja ter stavlja v tržiški muzej na službo znanosti in omiki.

Prireditve vseh štirih tehniških muzejev (v Bistrici, Idriji, Kropi in Tržiču — op. ur.) so bile na dostojni strokovni stopnji, poudarjeni zaradi navzočnosti zastopnikov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, univerze, posameznih fakultet in inštitutov, ljudske oblasti na čelu s Svetom za prosveto in kulturo LRS, Združenja inženirskih društev LRS, Geografskega društva in Zgodovinskega društva, industrijskih zavodov ter ustanov in tovarišev iz naših klasičnih muzejev. Zato lahko danes res govorimo o tehniških muzejih kot sodelavcih v slovenskih zgodovinskih, tehniških in prosvetnih skupnostih.

Muzeji v Sloveniji

Društvo muzealcev in konservatorjev LRS je izdalo lep propekt muzejev v Sloveniji, ki z besedo in sliko vabi k ogledu teh naših kulturnih ustanov. Iz njega se poučimo, da imamo v Sloveniji naslednje muzeje:

V Ljubljani obstoje Narodni muzej, Etnografski muzej, Prirodoslovni muzej, Narodna galerija, Moderna galerija, Muzej narodne osvoboditve, Tehniški muzej, Slovenski šolski muzej, Slovenski gledališki muzej, Geografski muzej in Mestni muzej. Narodni muzej ima svoj oddelek sakralne (cerkvene) umetnosti na blejskem otoku. Muzeje imajo nadalje Skofja Loka, Kropa (Kovaški muzej), Zeleniki (Tehniški muzej), Metli-

Povsod pa so bile vidne tudi slabosti; med udeleženci ni bilo naraščaja, ki bi se pripravljali za delovna mesta v tehniških muzejih, ali za preučevanje tehniških spomenikov. V sorazmerju z gosti je bilo število domačinov na vseh prireditvah premajhno. Res je, da domači ljudje spremljajo dela na domačem tehniškem spomeniku od začetka do konca in ga tako spoznajo, vendar bi jim ga samo tako prireditve lahko približala z njegovo zaokroženo zgodovinsko in tehnično podobo, kakršno so orisali posamezni govorniki in vodniki. Poleg tega je prisotnost domačinov na spomeniških in muzejskih prireditvah tudi dokaz za življenjskost domačinskega čuta v posameznem kraju ter za razmerje kraja do domačega muzeja in domačih spomenikov. Obe pomanjkljivosti opozarjata tehniške muzeje na delovna mesta, ki jih morajo utrjevati, zlasti v sodelovanju z društvi Svobode in Ljudske tehnike. Kajti najtrdnjši temelj muzejev in spomeniškega varstva je globoko znanje in smiselno vrednotenje znanstvenih dognanj o posameznem spomeniku, domačem kraju in življenjskem okolju ob čim večjem številu ljudi.

ka (Belokranjski muzej), Kočevje (Okrajni muzej), Bistra pri Vrhniki (Gozdarski, lesni in lovski muzej), Postojna (Notranjski muzej), Nova Gorica (Okrajni muzej in arhiv), Tolmin, Maribor (Pokrajinski muzej ter Umetnostno galerijo), Ptuj (Mestni muzej z zbirkami na Muzejskem trgu, na Ptujskem gradu ter z vinarskim oddelkom), Celje (Mestni muzej), Laško (Valentinčičev muzej), Brežice (Posavski muzej), Slovenj Gradec (Ok. muzej NOB in Sokličev muzej), Ravne in Kamnik (Sadnikarjev muzej).

Na zemljevidu sta kot kraja z lastnim muzejem poleg naštetih označena še Idrija in Jesenice.

Razen tega vzdržujemo Slovenci še naslednje rojstne hiše: Prešernovo v Vrbi, Gregorčičevo na Vrsnem, Jurčičevo na Muljavi, Cankarjevo na Vrhniki, Župančičevo na Vinici, Vrazovo v Cerovcu ter Cankarjevo sobo na Rožniku.

KINO

27. do 29. novembra: Ameriški film **Najlepša leta našega življenja**.

30. novembra do 1. decembra: Ameriški film **Vodnjak**.

2. do 3. decembra: Italijanski film **Ni miru med oljkami**.

4. do 5. decembra: Mehiški film **La Red**.

6. do 7. decembra: Avstrijski film **Jaz in moja žena**.

8. do 13. decembra: Ameriški film v barvah **V vrtincu**.

14. do 15. decembra: Ameriški film **Vrni se mala Sheba!**

*

Predprodaja vstopnic za film **V vrtincu** bo v blagajni kina:

1. decembra 1954 (sreda) od 14. do 16. ure za predstave v sredo 8. decembra.

2. decembra 1954 (četrtek) od 14. do 16. ure za predstave v

Brusilec
(Originalni lesorez)

Jezikovni pomenki

Delaven — deloven.

Delaven pomeni isto kot priden, marljiv. Janez je **delaven**, ker neumorno dela, to in to društvo je **delavno**, ker ne spi.

Z besedo **deloven** pa hočemo povedati, da je kaj v zvezi z delom. Ljudstvo, ki živi od dela, je **delovno** ljudstvo (s čimer pa še ne trdimo, da je tudi delavno). Obleka, ki jo uporabljamo pri delu je **delovna** obleka (obleka ne more biti delavna). Čas, odmerjen za delo, je **delovni** čas (tudi le-ta ne more biti delaven).

Razločujmo torej obe besedi!

Prej, čimprej

Napačno je: preje, čimpreje. Prav je samo: prej, čimprej!

Res pišemo: pozneje. Toda ta »pozneje« je druga stonja pridevniškega prislova: pozno. Pozno, pozneje, najpozneje. Pridevniški prislovi se stopnjujejo, prislov »prej« pa ni pridevniški prislov, se ne stopnjuje in ima edino, nespremenljivo obliko: prej! Isto velja za čimprej!

Naj nas »pozneje« ne zavaja! Pišimo in govorimo: prej, čimprej!

Pređen

Tudi »pređen« ni pridevniški prislov, kot so pridno, hlastno, redno. Zato ni prav: predno, temveč je prav: pređen.

Vsi tisti, ki...

»Oni« se uporablja le tedaj, kadar gre za oddaljene predmete. Stolom, ki so najbližji,

pravimo: ti stoli, stolom, ki so bolj oddaljeni: tisti stoli, stolom, ki so najbolj oddaljeni: oni stoli.

Napačno je rabiti kazalni zaimsek v primeru: Vsi oni, ki so stari nad osemnajst let, naj se zglase... Prav je: Vsi tisti, ki so stari nad osemnajst let...

Izpodbuda

Neki predmet lahko vzdiguje (kadar ga vlečem navzgor), in ga lahko izpodkopavam (kadar odstranjujem prst izpod njega), ne morem ga pa vzpodkopavati. Na konja se lahko vzpnem in ga izpodbodem, ne morem ga pa vzpodbadati. Zato ni prav: vzpodbuda, temveč je edino prav: **izpodbuda** ali **spodbuda**.

V Tržiču zidamo nove hiše

Ne zidamo blokov, temveč le posamezne hiše ali stanovanjska poslopja. Če so v hiši štiri stanovanja, je hiša pač štiristanovanjska, ni pa blok.

Tudi gradimo jih ne, če jih lahko zidamo. Prav tako ne bomo zgradili spomenika, ampak ga bomo postavili, ne bomo zgradili nogometnega igrišča, ampak ga bomo uredili.

Iz uredništva

Lesorezi, ki jih danes prvič priobčujemo, so originalno delo našega sodelavca-grafika. Upamo, da bodo naši bralci pozdravili sodelovanje pri našem listu tudi s te vrste prispevki, ki ne le poživijo list, temveč pospešujejo tudi estetsko vzgojo. Prepričani smo, da bo tovariš grafik odslej naš stalni sodelavec.

Tovarišu N. P.: Kot vidite, vas nismo »razcefrali«, ampak vašo priložnostno pesem, nekoliko predelano, objavili. Vsebinsko je vaša pesem prav primerna za današnje slavnostno številko, za katero ste jo namenili. Ste pa tudi vi preveč vezani po formi (štirivrstične kitice, strogo odmerjen metrum, rime) in zato ste zagrešili nekaj nerodnosti, ki smo jih morali odpraviti, čeprav smo žrtvovali — obliko. Držite se v bodoče, če boste še kaj napisali v vezani besedi, tega navodila: Ne uklepajte se v strogo obliko in pazite samo, da bo misel jasno in lepo izražena! Zrtvuajte raje rimo, kot pa da bi delali zaradi nje jeziku silo! Pošljite še kaj — vi in vsi drugi, ki imate veselje pisati!

Kovač II.
(Originalni lesorez)

K Dnevu republike čestita vsem svojim članom in vsem delovnim kolektivom Tržiča in okolice

DPD »Svoboda«

TELESNA VZGOJA IN ŠPORT

Dan motorizacije v Tržiču

Avto-moto društvo v Tržiču je dne 24. oktobra 1954 pripravilo prebivalstvu Tržiča prijetno razvedrilo, mladini veliko veselja, članom društva pa razvedrilo v lepi medsebojni športni borbi.

Ze več dni pred dnevom motorizacije so pionirji, pionirke in mladež vadili na avtomobilčkih in triciklih, ki jih je prikrbela Avto-moto društvo.

Vsako popoldne je mrgolelo vse polno najmlajših na dvorišču Mehanične delavnice. Eni so se vadili, drugi mazali svoje skiroje. Vsak je imel delo in je bil vedno 100-odstotno zaposlen, če ne z drugim, pa s porivanjem mlajših, ki niso še znali upravljati avtomobilčkov. Polno staršev, očetov in mamic, je uživalo ob teh prizorih. Z veseljem so gledali svoje malčke, ki so neumorno vadili na primitivni in miniaturi motorizaciji — seveda zaenkrat še brez motorja.

Komaj so pričakovali nedeljo. Ugibanja, ali bo lepo vreme ali dež, je bilo na pretek. Toda gledaj: kakor naročena nedelja. Komaj so prvi sončni žarki obarvali vrhove tržičkih hiš, že je bilo vse živo na cesti.

Pionirji so preizkušali svoje skiroje, ali so jih dobro naučili. To so mrzlični zadnji preizkusi pred nastopom, ali je vse v redu, kje še kaj nedostaja, kaj je treba še popraviti. Vse to je dalo slutiti, da bo današnji dan zanje nekaj velikega in pomembnega.

Res je tudi tako bilo. Točno po predvidenem programu se je ob 9. uri pričel dopoldanski program.

Najprvo je nastopilo v dveh skupinah 38 pionirčkov, v glavnem 1. razred osnovne šole in predšolski otroci. Vsega skupaj jih je bilo 38 in je bilo dosti dela, preden se je ta mala motorizacija postrojila pred Sv. Andrejem, kjer je bil njihov start. Toda že je štartala prva grupa, ki je vzela zagrizeno borbo nase in je vse bolj stopnjevala proti cilju, ki je bil pred Turističnim društvom. Po malenkostnem presledku je štartala tudi druga grupa avtomobilčkov. Tudi pri njej je bilo opaziti veliko otroško borbo za čimboljše mesto. Poleg tega pa še z obeh strani ulice neumorno spodbujanje in večkrat tudi fizično pomaganje (porivanje), ki je delalo videz, kot da se niso živeli v tekmovanje samo pionirčki, temveč tudi odrasli, kar je na celotno prirediteljev zelo ugodno vplivalo.

Takoj za avtomobilčki so se štarta pognali tricikli, pri katerih je bila prav tako do konca proge zagrizena borba za boljše mesto. Bilo je pri teh tudi več padcev, ki pa niso zahtevali smrtnih žrtev, temveč so padlim dali še večji polet za nadaljevanje poti in nadoknadenje izgubljenega časa. Tudi udeležencev na triciklih je bilo kar 32 po številu.

Po malo daljšem presledku, kajti morali so se povzpeti na start, ki je bil višji, so se spustili skiraši. Ti so imeli štart kar pred Babičem in je bila

pri teh proga že tudi dokaj brza. Vseh 38 nastopajočih je poleg velike borbenosti pokazalo, da znajo tudi dobro obvladati vožnjo s skirojem.

Ob vsej progi je bilo ogromno število gledalcev, katerim pionirski reditelji niso bili nikakor kos, da bi vzdrževali red in da bi vzdrževali tekmovalno progo prosto.

Pri tej priliki bi bilo pripomniti, da bi gledalci sami morali biti toliko uvidevni, da bi pustili progo za časa tekmovalja prosto. Kajti mali otroci z avtomobilčki, še posebno pa s skiroji, so imeli pred sabo stalno zid ljudi, ki so silili v progo. Isti slučaj je bil pri popoldanskem prireditvi in malo da ni bilo nesrečnega primera pred Bockom. Tolikokrat je opozarjal neumorno prebivalstvo, da se pri podobnih prireditvah drži pločnikov, toda lepa beseda v Tržiču zelo težko najde lepo mesto, če ga pa najde, ga ne zlepa.

Takoj po končanem pionirskem tekmovalju se je vršila na dvorišču Mestnega doma razglasitev rezultatov. Predsednik društva tov. Jurjevič je napravil kratek nagovor in nato so se razdelile vsem nastopajočim nagrade v obliki šolskih potrebščin.

No, ker smo že omenili popoldansko prireditev, naj o njej nadaljujemo. K popoldanski ocenjevalni vožnji se je prijavilo 32 motoristov in 4 avtomobili. Pri tej številki pa ne smemo pohvalno oceniti udeležbo, kajti v Tržiču štejemo po vojnem spisku motorizacije preko 70 motorjev in avtomobilov. Kot članom društva je bilo vsakemu dostavljeno vabilo in pozicije ter je bilo poudarjeno, da je celotna prireditev tudi zaradi bojne pripravljenosti članstva. V inozemstvu so take in podobne prireditve z istim ciljem zelo pogostne in je odziv obvezen (Švica, Švedska). Pri nas pa lahko ugotavljamo, da 2 tretjini članstva ni našla razumevanja, da ob dnevu motorizacije v lokalnem merilu pridevno na dan, si izmenjamo izkustva in v tovariškem društvenem duhu pomerimo svoje moči.

Proga je bila dobro izbrana in je nudila nastopajočim vse raznoterosti vožnje. Tako je na startu vsak udeleženec prejel kontrolni karton in je na osnovi dane povprečne hitrosti posameznih etap moral izračunati čase prihodov na I. kontrolo v Zvirčah, II. kontrolo v Naklem in III. kontrolo v Tržiču. Vmes pa sta bili še dve preizkušnji, ki sta v precejšnjem merilu vplivali na končni redosled. Tako je bila prva preizkušnja streljanje na Cimpru, kjer je SD A. Kostja brezhibno organizirala celoten potek streljanja, za kar ji gre vse priznanje, druga preizkušnja pa je bila brzinska vožnja od Zvirč do glavne ceste.

Sportna komisija je ocenjevala vožnjo brez slabih minut, bilo to prežgodaj ali prekasno došlih z 200 dobrimi točkami. Streljanje 5 strelav s 100 točkami, vsak nezadetek 20 točk

minusa. Pri brzinski vožnji pa je najboljši čas kategorije prejel 100 dobrih točk, vsak naslednji pa po določenem ključu manj.

Od največ 400 možnih točk je dosegel s prilično slabim motorjem Rozman Janko, računovodja tovarne Peko vseh 400 možnih točk in s tem napravil zavidljiv rezultat. Pri brzinski vožnji pa se je odlikoval g. Frank Josef iz Avstrije, ki je kot gost nastopil izven konkurence.

Tudi popoldanska prireditev je ob vsej progi privabila veliko število ljudi, ki so z zanimanjem spremljali celoten potek ocenjevalne vožnje. Po končani prireditvi je društvo priredilo v dvorani hotela Pošta družabni večer članstva, kjer je bila razglasitev rezultatov in podano poročilo o delu društva v tekočem letu.

TEHNIČNI REZULTATI:

Tekme pionirjev:

Avtomobilčki: 1. Koder Franc 1.30, 2. Klojučar Oskar 1.36 in 3. Potočnik Andrej 1.49.

Tricikli: 1. Kristan Marija 1.39, 2. Kozamernik Miro 1.40 in 3. Košnjek Janez 2.00.

Športne prireditve v počastitev Dneva republike

Le nekaj dni nas še loči od tradicionalne vsakoletnih športnih prireditev, ko se bodo za prehodne pokale, ki so jih darovale razne družbene in politične organizacije, pomerile v sposobnostih neštete sindikalne, društvene in organizacijske ekipe.

Tekmovale bodo v štafetnih tekih in nogometu, pa tudi motoristi bodo izvedli vsakoletno krožno dirko po mestu. Vsepovsod so priprave zelo živahne, vendar pa se najbolj trudijo tisti, ki upajo na uspeh. Najbolj živahno je v nogometnih aktivih Bombažne predilnice in tkalnice ter Tovarne kos in srpov. V teh pripravah sta bili odigrani dve prijateljski nogometni tekmi, pri katerih so bili zmagovalci kovači. Prvo srečanje se je končalo z rezultatom 5:2. Gole so dosegli: Dornik Mirko 3, Srečnik Karel 1 in Podgoršek Anton 1. O tem srečanju lahko rečemo, da so kovinarji vzdržali tekmo do kraja, dočim so tekstilci v drugem polčasu popustili in, kar je največ, celo podcenjevali zmožnosti kovačev. Z ozirom na drugo srečanje, ki je bilo prava katastrofa za predilnico, saj se je končalo z rezultatom 11:3, je

Skiroji: do 7. leta 1. Brezar Vinko 1.27, 2. Perko Dragica 1.41;

od 7. do 9. leta 1. Valjavec Matevž 1.31, 2. Meglič Dušan 1.31 in 3. Štamcar Stefan 1.33.

Od 9. do 11. leta 1. Piškur Janez 1.35, 2. Rotar Anton 1.36 in 3. Ude Janez 1.38.

Od 11. navzgor 1. Stucin Jože 1.35, 2. Hladnik Nikolaj 1.39 in 3. Kralj Jože 1.51.

Tekme motoristov:

Do 125 ccm 1. Rozman Janko (Ardie) 400 točk.

Do 200 ccm 1. Rupar Ernest (NSU) 320 točk.

Do 250 ccm 1. Česen Milan (Puch) 380 točk, 2. Podrekar Ivan (Puch) 360 točk in 3. Jagodič Jože (Puch) 300 točk.

Do 350 ccm 1. Jenko Franc (DKW) 340 točk, 2. Bulc Franc (Ariel) 240 točk in 3. Ahačič Jože (DKW) 220 točk.

Nad 500 ccm 1. Kravcar Karel (Zündapp) 335 točk, 2. Strič Franc (DKW) 240 točk in 3. Hrast Mirko (BMW) 220 točk.

Prikolice: 1. Goltes D - Hladnik (BMW) 330 točk, 2. Kurnik M - Ležaja (BMW) 305 točk in 3. Pristavc - Pogačar (BMW) 300 točk.

Avtomobili: 1. Čundrič Janko (STEYR) 360 točk, 2. Cerar Lovro (Mercedes) 330 točk in 3. Stepančič Stanko (Fiat) 315 t.

bilo prvo srečanje kolikor toliko enakovredno ter je le borbenost zmagala. Če bi pa hoteli polemizirati o zadnjem srečanju, pa je krivda za tako visok poraz samo v tem, ker se določeni igralci predilnice skušajo uveljaviti pred publiko z »dribljanjem«. (To pride velikokrat do izraza tudi na prvenstvenih tekmovaljih NK Tržič). Kaj napravi kolektivna igra, je dovolj jasno pokazal nedeljski rezultat. Gole za kovinarje so dali: Markič Metod 4, Dornik Mirko 3 in Podgoršek Anton 3, enega pa je priložil še njihov igralec Branko Kokalj. Za predilnico pa so bili uspešni: Čustoič Čamil, Rustija Jelko in Tišler Pepe.

Borba za prehodni nogometni pokal bo vsekakor zelo zanimiva, saj se bodo za njega borila 4 moštva in to: sindikalni aktivni mesta Tržiča, Tovarne kos in srpov, predilnice in usnjarske stroke. Kdo bo zmagovalc, bomo videli 29. novembra ob 14. uri, ko bo finalna tekma. Mnogo bo opravka, če bo kdo hotel »trde« kovinarje spraviti na kolena, vendar brez iluzij! Stari pregovor še vedno drži: »Zoga je okrogla«.

Registracija voznških knjižic

Avto-moto društvo Tržič obvešča vse svoje člane, da takoj izvrše registracijo voznških knjižic pri tajništvu za notranje zadeve v Kranju.

Za registracijo pridejo v poštev vse tiste knjižice, ki imajo datum veljavnosti (na prvi strani) do 31. novembra 1954.

AMD Tržič

Posejedavanja

Posteljo z žimnico na vzmeti, nočno omarico ter omaro za obleko, vse v dobrem stanju, ter peč znamke »Zephyr« prodam. Naslov v pisarni Turističnega društva.

*

Oglašuje v Tržičkem vestniku

Tišler Andrej:

Zgodovina šivalnih strojev

Ob pogledu na hitro in precizno dejavnost današnjih šivalnih strojev se marsikdo vpraša: »Kaj bi bilo, če jih ne bi imeli, kako bi bili oblečeni in obuti?« Zato bo naše čitatelje gotovo zanimal skoraj stoletni trud, razni poizkusi, denar in razočaranje, preden so mogli naši predniki vsaj delno nadomestiti ročno šivanje s strojnimi.

Kakor se poroča, je že pred dvesto leti mehanik Weisenthal izumil nekako napravo za šivanje. Toda o njem vemo le to, da je uporabljal iglo na 2 konci z ušesom na sredini.

Za njim se je pečal s konstrukcijo šivalnega stroja angleški tapetnik in umetniški mizar Thomas Saint. Na lesenem ogrodju je bil navpičen drog za iglo, na katerega spodnjem delu je bilo nekako ravno šilo za vbadanje lukenj v prešivni del. Skozi iste luknje je potem igla z ušesom na sredi ter s konico, podobno kot za kvačkkanje, ujemala zanje niti, ter tako tvorila verižni šiv (Kettentstich). Blago se je mehaničnim potom vobod za vbadom pomikalo naprej. Saint je svoj šivalni stroj patentiral leta 1790. V Angliji so poskušali nekateri Saintov stroj izpopolniti, kar jim pa ni uspelo.

Tirolski krojač — Jožef Madersperger je leta 1807 sestavil šivalni stroj in uporabljal Weisenthalovo iglo z ušesom na sredi. Leta 1814 je prijavil znatno izboljšan šivalni stroj, kjer sta šivali 2 igli od spodaj navzgor. Igli sta imeli ušesa ob konicah. Pri vsakem vbodu sta napravili 2 zanki, skozi katere se je morala zgornja nit ročno vdeti. Njemu priznavajo, da je prvi začel strojno šivati z zgornjo in spodnjo nitjo, čeprav je bilo to le še zelo počasno. Krenil je nazaj na verižni šiv z 1 nitjo. Leta 1830 je sestavil zopet znatno izboljšan šivalni stroj, na katerem je bil nameščen nekak podolgast tkalski čolniček. Ker pa tudi ta njegov že tretji šivalni stroj ni našel v javnosti pravega odmeva

oziroma širše uporabe, je sestavljanje šivalnih strojev opustil ter duševno in telesno strtl in razočaran umrl v neki dunajski ubožnici leta 1850.

Med tem, ko se je Madersperger v Avstriji tako trudil s konstrukcijami šivalnih strojev, je francoski krojač Thimonnier leta 1830 sestavil šivalni stroj na nožni pogon. Igla je šivala od zgoraj navzdol z verižnim šivom in napravila lahko do 200 vbodov na minuto. Premikanje blaga vbod za vbodom se je pa moralo vršiti ročno. Thimonnier je dobil drž. patent za izdelovanje šivalnih strojev. Z denarno pomočjo nekaterih premožnih rojakov je v Parizu ustanovil podjetje za izdelovanje vojaških oblek, kjer je leta 1840 obratovalo že 80 šivalnih strojev. Pariški krojači so se bali brezposelnosti, vdrli v podjetje, razbili stroje, tako da je Thimonnier komaj rešil en stroj in svoje življenje. Ker so ga tudi premožni prijatelji zapustili, je kakor Madersperger tudi on umrl v revščini leta 1851.

Iz teh poročil je razvidno, da je minilo celo stoletje, ne da bi se v Evropi pokazali vidnejši uspehi z izumi šivalnih strojev. V New Yorku je leta 1834 mehanik Hunt sestavil šivalni stroj, na katerem je uporabljal podobno iglo in čolniček kot Madersperger. V svetovno javnost pa je s svojim izumom prodril Elias Howe, roj. l. 1819 v mestu Spencer, ZDA. Kot izučen tkalec in mehanik je bil zaposlen v nekem podjetju pri izdelovanju tkalnih in predilnih strojev, kar mu je dalo povod za sestavo šivalnega stroja. Nekoliko upognjena igla je šivala vodoravno od desne proti levi, ter imela današnjim iglam podoben žlebiček ob strani. Čolniček je bil na obeh straneh koničast in sta se za prešivanje uporabljali 2 niti, prvičkrat v zgodovini šivalnih strojev, kakor se to rabi povedi še danes. Ker je igla šivala vodoravno, je moralo biti

blago napeto navpično in se je mehanično pomikalo naprej. Prvi tak stroj je obratoval že leta 1834. Howe je delal še dalje in je leta 1845 dal patentirati precej izboljšan šivalni stroj, kjer je igla šivala navpično, blago pa je ležalo vodoravno, kot se šiva še dandanes. Stroj je napravil že 300 vbodov na minuto. Kakor Thimonnierju v Parizu, so tudi njemu neke noči nerazodni ljudje uničili delavnico, v kateri je toliko časa prebil pri svojih tehničnih študijah. Odšel je v Anglijo, da bi tam nadaljeval s šivalnimi stroji. Ker mu pa ni šlo po sreči, se je po nekaj letih vrnil v Ameriko, kjer so nekateri mehaniki za časa njegove odsotnosti izkoristili njegov izum in začeli izdelovati šivalne stroje, do katerih je imel zaradi patenta iz leta 1845 za izdelovanje samo on pravico. Vložil je proti njim tožbo in po dolgem procesu dosegel, da so mu morali plačati za vsak šivalni stroj, ki je bil prodan v Ameriki po 5 dolarjev, za prodane stroje v inozemstvu pa po 1 dolar. S tem premoženjem je Howe zgradil v mestu Bridgeport tovarno za izdelovanje šivalnih strojev leta 1862. Umrl je v svojem rojstnem kraju leta 1868. Howe si je pridobil sloves kot glavni izumitelj šivalnih strojev.

V Angliji je proizvajal šivalne stroje William Thomas, kateremu je Howe za nezadostno ceno prodal svoj izum že leta 1846. Tedanji Howetovi stroji so bili v primeri z današnjimi še zelo pomanjkljivi. Treba je bilo marsikaj izboljšati, za kar ima največ zaslug J. M. Singer, bi je leta 1851 v Bostonu, ZDA, zgradil tovarno za izdelovanje šivalnih strojev ter izumil za večjo dejavnost stroja na primer uravnavanje dolžine vbodov, napetost sukanca, transport prešivnega materiala, čolniček, snemalec itd.

Na raznih izpopolnitvah so se udeleževali pozneje še mnogi drugi na primer Wilson in Grower. V Nemčiji med prvimi G. M. Pfaff, nato Dürkopp, Adler itd. Na podlagi teh opisanih šivalnih strojev za šivanje blaga in zgor. usnja, so začeli graditi stroje za prešivanje podplatov - okvirjev. Tako smo prišli po skoraj več kot poldrugem stoletju do današnjih preciznih šivalnih strojev. Časten spomin ohranimo vsem navedenim možem za njihovo požrtvovalno delo. Posnemajoč njih tehnični študij naj se naša mladina v vajenskih, srednjih in višjih strokovnih šolah neumorno izobražuje za dosego tehnične izpopolnitve vseh naših proizvodov.

Gibanje prebivalstva

v času od 8. do 20. novembra 1954

Rojeni: Zupan Marjeta, tovarniška delavka iz Kovorja je rodila deklico; Eler Rudolfina, tovarniška delavka iz Tržiča je rodila dečka; Dijak Marija, tovarniška delavka od Sv. Ane je rodila deklico; Dolinar Stanislava, gospodinja iz Križev je rodila deklico; Rupar Angela, tovarniška delavka iz Tržiča je rodila deklico;

Umrli: Klemenčič Katarina, upokojenka, umrla v Kovorju, stara 62 let; Rožič Ivana, gospodinja, umrla v Hudem, stara 41 let; Brejc Jožef, upokojenec, umrl v Tržiču, star 60 let.

Poročeni: Mali Jakob, kmečki delavec s Sp. Vetrnega in Gol-

majer Neža, gosp. pomočnica z Brega ob Bistrici; Bohinc Jožef, čevljarški pomočnik iz Sebenj in Jereb Stefanija, predilka iz Tržiča; Kavčič Francišek, godni delavec iz Puterhova in Ogris Marija, knjigovodkinja od Sv. Ane; Soklič Ignac, krojaški mojster iz Loma pod Storžičem in Meglič Marija, tovarniška delavka iz Grahovš; Šober Jožef, tovarniški delavec iz Loma pod Storžičem in Lovrenčak Jožefa, gospodinja iz Loma pod Storžičem; Bohinjec Ivan, tovarniški delavec iz Visoč in Golmajer Ana, posestnica iz Leš.

Čestitamo!

Brančo Popović:

1

Gospod s črnim cilindrom

Stari mož poljubi goloba na rdečkasti kljunček. Potem ga z obema rokama vrže v višino. Šum letočih kril privabi na njegov obraz žareč nasmeh. Golob se je v spiralnih krogih dvigal vedno više in više in izginal v sijoči belini neba.

»Zelo ljubim živali«, reče. — »In cvetje. A vi?«

Se enkrat je pogledal za svojim ljubljencem in se obrnil k nam.

Starčevski obraz. Preko glave mu je visel pisan robec, da bi upijal znoj. Ljubezniv nasmeh. Majhne, temne oči, dolg nos in velika ušesa so dajali njegovemu obrazu podobnost z mišjim gobčkom. Se bolj so to poudarjali močni podočniki, čisto podobni živalskim sekalcem. Ustnice so bile popolnoma tanke.

Bližal se je že devetemu desetletju starosti. Toda vidnih

znakov propadanja še ni bilo opaziti na njem. Starček je bil še krepak. Skakljal je po obširnem vrtu, kjer smo ga poiskali, kot kak šaljiv satir. Plaho je odganjal psička, ki se mu je motal okrog nog v mehkih copatah, in pobral grablje, motiko in škropilnico.

Kazalo je, da je bilo v dvoboju z življenjem njegovo telo še vedno favorit.

»S čim naj se vam zahvalim za čast, gospodje?«

Lahno se je poklonil s kretinjo, ki je bila med zadržanostjo in vljudnostjo.

Komaj je poslušal naše pojasnilo. Hitro se je opravičil: »Nisem vas sprejel, kot se spodobi«, reče, »in to me žalosti«.

Nesrečni izraz mu je kar uspel. Morda je tudi v resnici obžaloval, da nas ni drugače sprejel. Saj so na svetu ljudje, ki imajo smisel za gostoljubnost.

Z desnico je pokazal proti nizki kočici v dnu vrta in nas povabil:

»Izvolite tod, po stopnicah. — ... Marija!« ...

Komaj smo stopili v majhno, a udobno družinsko sobo, so se odprla vrata. Vstopilo je dekle, lanenih las in pegavega obraza.

»Imava goste, Marija, bi nam skuhalo kave? ...«

»Vaša vnučinja?«, sem vprašal.

»Pomota, gospod, pomota! Marija je moja najmlajša hči. Pred dnevi je dovršila dvajset let.«

Temne oči so mu zažarele v moškem ponosu.

»Imam šest otrok in prav toliko vnukov. Polna hiša! Kaj hočete, gospodje, otroci so naše največja radost. Verujte staremu človeku: Če bi jih imel še enkrat več, bi bil še srečnejši. Toda kaj bi govoril! V življenju se je bilo treba boriti, veliko delati, veliko in naporno. Toda, naj le kdo reče, da nisem pošteno in častno živel! Nisem bil pijanec, v gostilne nisem zahajal, čista resnica. —

Prosim, da to upoštevate, gospodje. Pogled nas starcev nazaj v preteklost je vedno poučen. Živel sem skromno, toda vedno sem gledal nase. Frak, cilindri, lakasti čevlji, bele glazurokavice, ali razumete? Ali vas res to zanima? Vedeti morate, da je prav posebno visoka gospoda govorila: »Hart je gentleman...« — Mirno lahko vprašate. Kjerkoli sem se prikažal, povsod je šel šepet: »Hart... Hart prihaja...« Ker, ne pozabite tega, gospodje: Hart je bil cenjen in spoštovan. Da, bilo je tako in še marsikaj drugega... Nebesa, včasih še sam ne morem verjeti, da je bilo res tako. Zdi se mi, da je bil to povsem tuj človek, nekdo drug, razumete, gospodje, in da ga sedaj opazujem z neke velike časovne daljave, a čudno: Kljub temu mi je tako blizu... Ne, gospodje, vi tega ne morete razumeti.«

Govori Karel Hart. Človek s črnim cilindrom. Državni rabelj stare Jugoslavije.

(Nadaljevanje sledi.)

K DNEVU REPUBLIKE

čestitajo vsemu prebivalstvu tržiške občine:

**Ljudski
odbor
mestne
občine
Tržič**

**Občinski
odbor
SZDL v
Tržiču**

**Mestni komite ZKJ v Tržiču
Občinski odbor ZB NOV v Tržiču**

Delovni kolektiv

Bombažne predilnice in tkalnice

v Tržiču

**Predilnica
Sukančarna
Barvarna**

**Tkalnica
Belilnica
Apretura**

Reševalna postaja
Tržič

KINO
 Tržič

RADIOMEHANIKA
Tržič

Gorenjska tiskarna

KRANJ

REMONT
TRŽIČ

Kleparstvo
in vodovodno
inštalaterstvo
Tržič

KRAJEVNI SVET
ZVEZE SINDIKATOV

Jugoslavije

v Tržiču

Lekarna

Tržič

Skrbno odbrano zgornje usnje
ter močni in trpežni podplati
so odlika čevljev znamke

Peko

ki jih dobite v 87 lastnih industrijskih prodajalnah po vsej državi

Delovni kolektiv tovarne in osebje celotne prodajne
organizacije čestita k prazniku republike

Pilarna „*Triglav*“
T r ž i č

Modno krojaštvo
Tržič

Državni tesarski mojster
STRITIH FRANC
Tržič

BRODAR GRETA
izdelovanje vseh vrst copat
Bistrica pri Tržiču

Tržiška tovarna
kos in srpov
Tržič

Tovarna
finega
pohištva
Tržič

Gradbeno
podjetje

v Tržiču

Mesarsko podjetje

Tržič

PEKARIJA
TRŽIČ

TRGOVSKO PODJETJE

„Prehrana” - Tržič

Tovarna lepenke

TRŽIČ

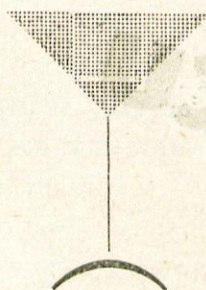
Trgovsko podjetje

„PRESKRBA“

TRŽIČ

Gostišče

Ljubelj

Gostilna
pri »Lojzku«
Tržič

Gostilna
pri „Gašperinu“
Tržič

Gostilna
pri „Žumru“
Bistrica pri Tržiču

Gostilna
Pod „lipo“
Pristava

GOSTILNA
IN KAVARNA
„ZELENICA“
TRŽIČ

HOTEL
„POŠTA“
TRŽIČ

*T*uristična

zveza

Slovenije

Ljubljana

SLOVENIJA
AVTOPROMET

SAP

LJUBLJANA

TRGOVSKO PODJETJE

„Vina“ - Kranj

„PUTNIK“

KRANJ

**GOZDNO GOSPODARSTVO
KRANJ**

z gozdnimi obrati
Tržič, Jezersko, Škofja Loka

STANDARD

tovarna usnja

KRANJ

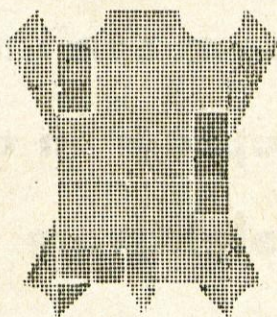

ISKRA

tovarna za elektrotehniko
in fino mehaniko

KRANJ

<p>Ivan Hrovat <i>čevljarstvo</i> Tržič</p>	<p>Boris Maksimov kleparstvo Tržič</p>	<p>Avgust Primožič splošno mizarstvo Tržič</p>
<p>Gostilna pri Benku Križe</p>	<p><i>Slaščičarna</i> Kuljič Jefto Tržič</p>	<p>Filip Rozman tapetnik Tržič</p>
<p>Kmetijska zadruga <i>Križe</i></p>	<p>Kmetijska zadruga <i>Sv. Katarina</i></p>	

TOVARNJA USNJA

„RUNO“

TRŽIČ

Lesno

industrijsko podjetje

Tržič

č e s t i t a

**za praznik 29. novembra
vsem svojim dobaviteljem,
kupcem in ostalim delovnim
kolektivom**

LIP-TRŽIČ^Ÿ NUDI KUPCEM:

- 1. Rezan les - izvoz in domači trg**
- 2. Zaboji raznih dimenzij - izvoz in domači trg**
- 3. Pohištvo iz mehkega lesa - izvoz in domači trg**